

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
Фонд Президентів України

Передрук за погодженням

Ініціативи Президента України Петра Порошенка (електронне урядування)

Випуск 4

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 30 грудня 2014 р.)

Зміст

Анонс.....	2
Офіційна інформація.....	5
Регіональні ініціативи.....	8
Експертний погляд.....	20
Зарубіжний досвід.....	22
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	35

Анонс

27 січня 2015 року о 15 годині Агентство проводить **установчі збори для формування складу Громадської ради** за адресою: м. Київ, вулиця Димитрова, 24,

З метою створення ефективних організаційних та правових умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами, забезпечення відкритості діяльності **Державного агентства з питань електронного урядування України** (далі – Агентства), підтримання постійного діалогу з громадськістю, врахування громадської думки у процесі формування та реалізації державної політики у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства при Агентстві створюється Громадська рада.

Наказом Агентства від 12 грудня 2014р. № 15 створено ініціативну групу для формування складу Громадської ради при Агентстві.

Склад ініціативної групи:

1. Олійник Тарас Іванович Перший заступник Голови, керівник ініціативної групи.

2. Денисенко Карина Сергіївна – Головний спеціаліст юридичного сектору, секретар ініціативної групи.

3. Маковський Дмитро Васильович – Заступник начальника управління інформатизації та розвитку інформаційного суспільства.

4. Гладков Олексій Васильович – Заступник директора департаменту інформатизації та розвитку інформаційного суспільства.

5. Шевцов Олександр Михайлович – Начальник відділу розвитку інформаційного суспільства управління інформатизації та розвитку інформаційного суспільства.

6. Левченко Олег Васильович – Виконавчий директор Подільської агенції регіонального розвитку.

7. Скіпальський Андрій Петрович – Центр громадянського представництва «Життя».

8. Куспляк Ігор Сергійович – Виконавчий директор Асоціації органів місцевого самоврядування «Міста електронного урядування».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» для участі в установчих зборах до ініціативної групи необхідно подати:

– заяву у довільній формі, підписану уповноваженою особою керівного органу інституту громадянського суспільства;

– рішення керівника інституту громадянського суспільства, якщо інше не передбачено його установчими документами, про делегування представника для участі в установчих зборах, посвідчене печаткою (у разі наявності);

- біографічну довідку делегованого представника інституту громадянського суспільства;
- копії документів, що підтверджують легалізацію інституту громадянського суспільства;
- інформацію про результати діяльності інституту громадянського суспільства протягом останніх двох років.

Заяви на участь в установчих зборах приймаються до 17 січня 2015 року (*Оголошення про створення Громадської ради // <http://etransformation.org.ua/2014/12/15/455/#more-455>. – 2014. – 15.12*).

5-6 февраля 2015 г. (Москва)

XVII Национальный форум информационной безопасности «Инфофорум 2015». Инициаторы проведения Форума – Аппарат Совета Безопасности Российской Федерации и Комитет Государственной Думы Российской Федерации по безопасности.

Цель мероприятия: создать дискуссионную площадку, способную консолидировать экспертное сообщество, бизнес и государство для определения направлений развития информационного общества и решения проблем информационной безопасности (*<http://2015.infoforum.ru>*).

26 февраля 2015 г. (Санкт-Петербург)

II Бизнес-форум «Телеком двух столиц 2015. Эффективные пути повышения конкурентоспособности операторов связи в мегаполисах Инфофорум 2015».

Ключевые темы форума:

- высоконкурентный рынок связи: ключевые аспекты регулирования;
- актуальные проекты и задачи развития связи в Санкт-Петербурге;
- оптимизация телеком-инфраструктуры большого города и эффективные пути повышения доходности операторской деятельности;
- возможности мультисервисных операторских решений для оптимизации бизнеса;
- практика управления клиентским опытом и повышением лояльности абонентов операторов в мегаполисах.

В рамках форума пройдет выставка производителей и интеграторов телекоммуникационных решений (*<http://www.comnews-conferences.ru/tds2015>*).

2-4 апреля 2015 г. (Вологда)

VII Межрегиональный IT-форум «Современные информационные технологии: для государства и общества».

Организаторы Форума: Правительство Вологодской области, ВООО «Клуб IT-директоров Вологодской области».

Цель Форума: развитие информационного сообщества региона, информирование об использовании информационных технологий в отраслях социально-экономического развития области, в сфере

безопасности жизнедеятельности области, популяризация информационных технологий среди населения и организаций области, информирование граждан о возможностях электронного взаимодействия с органами власти, информирование организаций области о решениях и продуктах ИТ-отрасли, разрабатываемых в Вологодской области, содействие развитию ИТ-отрасли на территории области, содействие решению кадровых проблем в ИТ-сфере региона, развитие межрегионального сотрудничества в области информационных технологий.

В рамках форума запланированы круглый стол «Состояние и перспективы развития кластера информационных технологий Вологодской области» и секция WEB – разработчиков с направлениями для разработчиков и для субъектов малого и среднего бизнеса (<http://egov.ifmo.ru>).

7-10 апреля 2015 г. (Санкт-Петербург)

IV Всероссийский конгресс молодых ученых

Организатор: Университет ИТМО

Цель Конгресса: стимулирование научно-технической деятельности молодых ученых, приобретение ими опыта публичных выступлений, повышение научного уровня магистерских диссертаций и апробации выпускных квалификационных работ бакалавров и специалистов за 2014/2015 учебный год.

В работе Конгресса состоится заседание секции «**Управление государственными информационными системами**» под руководством директора ЦТЭП А.В. Чугунова (<http://kmu.ifmo.ru>).

6-7 июня 2015 г. (Пекин)

Международная конференция по интеграции электронных архивных ресурсов International Conference on the Integration of Digital Archival Resources, (ICDAR) «Повышение эффективности государственных услуг через интеграцию и инновации» (Enhancing Public Services via Integration and Innovation).

Конференция организована Национальным фондом социальных наук в рамках крупного национального проекта «Новые механизмы интеграции национальных электронных архивных ресурсов с целью их оптимального использования», факультетом управления информационными ресурсами Народного университета Китая в Пекине и ведущей лабораторией Министерства образования Китая по инженерии данных и знаний. Конференция пройдет на территории кампуса Народного университета. В числе поддерживающих конференцию партнеров – Китайское архивное общество, технологический департамент Государственной архивной службы КНР и Центр управления электронными документами Народного университета.

ICDAR-2015 стане стимулюючим дискусії міжнародним форумом учених і практиків со всього мира, на котрому они змогут обменяться ідеями і мненнями, поділитися опытом і результатами досліджень в області використання електронних архівних ресурсів для підвищення ефективності державних послуг за счет інтеграції і інновацій (<http://www.irm.cn/events/201412/08-2473.html>).

Офіційна інформація

У проекті Державного бюджету України на 2015 рік видатки для Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України передбачено в сумі 3 004 760,6 тис. грн., у тому числі по загальному фонду – 1 267 840,3 тис. грн., по спеціальному – 1 736 920,3 тис. гривень, зокрема:

- за бюджетною програмою **«Керівництво та управління у сфері електронного урядування»** видатки загального фонду державного бюджету передбачені в обсязі ***2 622,1 тис. гривень***;

- за бюджетною програмою **«Електронне урядування та Національна програма інформатизації»** передбачено ***2 000 тис. гривень***.

Зазначені кошти планується спрямувати на фінансування завдань (проектів) інформатизації стратегічних напрямів розвитку державності, безпеки та оборони, процесів соціально-економічного розвитку, пріоритетних галузей економіки, соціальної сфери, науки, освіти і культури відповідно до Закону України «Про Національну програму інформатизації».

Також за рахунок вказаних коштів протягом 2015 року передбачається здійснити заходи щодо продовження впровадження в Україні електронного урядування, що дозволить створити якісно нові форми організації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечити їх взаємодію з громадянами та суб'єктами господарювання шляхом надання доступу до державних інформаційних ресурсів, забезпечити високий ступінь доступності інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування (***Мінрегіонбуд матими у своєму розпорядженні 3 мільярди гривень // <http://infoprostir.com.ua/archives/58619>. – 2014. – 26.12***).

Всі матеріали, що надходять до Верховного Суду України, підлягають скануванню.

З початку 2015 року запроваджується електронна система обігу матеріалів справи. Відповідне Положення було затверджено на зборах суддів Верховного Суду України. Згідно з цим положенням скануванню підлягають усі матеріали, що надходять до Верховного Суду України разом з заявою про перегляд судових рішень, а також необхідні для розгляду судові документи, що є в наявності у витребуваній Судом справі. *І це – не єдина новація у Верховному Суді України: вже з 2 січня 2015 року*

для того, щоб отримати консультацію у відділі прийому громадян Верховного Суду України, зовсім не обов'язково не тільки їхати до столиці, а й витратити гроші на міжміські чи міжнародні дзвінки. Отримати відповіді на свої запитання громадяни зможуть просто по скайпу. Щопонеділка та щосереда з 14.00 до 18.00, а щовівторка та щочетверга – з 10.00 до 13.00. Тестували скайп-зв'язок у Верховному Суді України на День святого Миколая.

Відповідно до положень процесуального законодавства України розгляд справ у Верховному Суді України відбувається на засіданнях судових палат, або ж усім складом Суду. Перехід на електронні носії матеріалів справи дозволить зекономити не тільки час, а й значні кошти, що раніше витрачалися на тиражування паперових копій матеріалів справи. Почалось же впровадження сучасних технологій у роботі Верховного Суду України з у році, що минає, з проекту «Електронний суд» (*Верховний Суд вводить електронну систему обігу матеріалів справи // <http://www.legalspace.org/index.php/ua/noviny/item/3034-verkhovnyi-sud-vvodyt-elektronnu-sistemu-obihu-materialiv-spravy>. – 2014. – 25.12).*

Громадськими активістами запущено сайт для публічного обговорення та вдосконалення законопроектів e-zakon.org. Першим, запропонованим для обговорення документом, стала «Зелена книга» державної політики у сфері електронного урядування в Україні.

Відповідно до вимог громадянського суспільства, базові державні політики та законопроекти в обов'язковому порядку мають бути обговорені та погоджені з громадськістю.

Розробник системи, програміст Володимир Фльонц. Натомість досі обговорення законопроектів проходили офлайн або в кращому випадку опублікувались на різних профільних сайтах міністерств, де можна було прочитати законопроект та відправити відгук на електронну пошту. Це не дозволяло створити дискусію, розглянути попередні відгуки або підтримати найкращі з них. В нашій системі ми постарались врахувати всі ці недоліки.

Як показує практика розвинутих європейських країн, колективна робота над створенням основних законів може бути дуже ефективною та значно покращити текст документу, врахувати найдрібніші аспекти. Так наприклад в 2009–2011 роках розроблялась нова конституція Ісландії. Такої якості та уваги до найменших дрібниць практично неможливо досягти в невеликій групі розробників законопроекту.

Нещодавно Арсеній Яценюк акцентував увагу на питанні запровадження електронного урядування: «Як в Парламенті, так і в Уряді, ми фінансуємо компанії, які виготовляють папір. Тонни паперу, години й місяці передачі паперів, які застрягають у міністерствах, відсутня швидка реакція на листи. Ми повинні перейти на систему електронного урядування».

Тому, за підтримки Державного агентства з питань електронного урядування при Кабінеті Міністрів України, першим документом запропонованим для широкого обговорення став проект «Зеленої книги» державної політики у сфері електронного урядування. Зелена книга вже була презентована в 11 великих містах України, тим не менш в її обговоренні не змогли прийняти участь всі бажаючі з різних регіонів, саме тому ми пропонуємо їм долучитись до онлайн обговорення цього важливого документу. Всі пропозиції приймаються до 19 грудня 2014 р. включно. Реєстрація вже відкрита, подробиці на сайті <http://e-zakon.org> (*Україні почала працювати система онлайн обговорення законопроектів // <http://www.chas.cv.ua/22050-v-ukrayin-pochala-pracuyvati-sistema-onlayn-obgovorennya-zakonoproektv.html>. – 2014. – 16.12).*

Укрзалізниця отримала від Навчально-інформаційного комп'ютерного центру Українського товариства сліпих офіційний технічний висновок, який засвідчує, що *Інтернет-сайт Укрзалізниці та віджет попереднього продажу залізничних квитків «Замовлення квитків online» є адаптованими для осіб із глибокими вадами зору і відповідають стандартам, вимогам нормативно-технічної документації, чинних міжнародно-правових актів та українського законодавства.*

Для роботи з Інтернет-ресурсами незрячі змушені використовувати спеціальне адаптивне програмне забезпечення для відображення інформації вголос. Саме під такі додатки й було адаптовано програмне забезпечення, інформаційний контент офіційного веб-сайту Укрзалізниці та віджет попереднього продажу залізничних квитків «Замовлення квитків online». Відповідну роботу провели фахівці головного інформаційно-обчислювального центру Укрзалізниці спільно з Навчально-інформаційним комп'ютерним центром Українського товариства сліпих.

Окрім того, для людей з вадами зору на веб-сайті Укрзалізниці є інтерактивна можливість зміни розміру шрифтів, сполучень кольорів символів та фону, котрі забезпечують контрастність зображення відповідно до норм. Для цього необхідно натиснути на піктограму у вигляді ока, розміщену у верхній частині веб-сайту (*Укрзалізниця адаптувала свій офіційний веб-сайт для людей із глибокими вадами зору // http://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/394562. – 2014. – 16.12).*

Кабінет міністрів України має намір протягом 2015–2016 років впровадити електронний уряд в країні.

Про це йдеться в програмі дій Кабміну, опублікованій на веб-сайті КМУ.

Згідно з документом, у найближчі два роки уряд планує впровадити електронні безконтактні послуги і перейти на електронну ідентифікацію та електронний підпис громадянина. Також одним із завдань Кабміну є повна відмова від паперового документообігу.

Крім того, уряд планує до 2017 року прийняти закон про єдину систему електронної взаємодії і закон про відкриті дані.

У червні поточного року уряд реорганізував Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації (Держінформнауки), утворивши центральний орган виконавчої влади з реалізації політики у сфері електронного урядування – Держагентство з питань електронного уряду. Діяльність нового відомства спрямовується і координується Кабміном через віце-прем'єр-міністра України – міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства.

Раніше в Держагентстві з питань електронного уряду планували з 2015 року почати впроваджувати електронні послуги, які торкнуться податкової, екологічної, соціальної сфери, а також планували розробити програму розвитку електронного уряду в країні до 2020 року (*Новий Кабмін планує впровадити електронний уряд до 2017 року // <http://www.unian.ua/politics/1019872-noviy-kabmin-planue-vprovaditi-elektronniy-uryad-do-2017-roku.html>. – 2014. – 10.12*).

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк:

Електронное управление предусматривает использование электронной подписи и электронного документооборота. *Первый этап внедрения электронного управления должен быть завершен в 2016 году (Первый этап внедрения электронного управления должен быть завершен в 2016 г., – Яценюк // <http://112.ua/obshchestvo/pervyy-etap-vnedreniya-elektronnogo-upravleniya-dolzhen-byt-zavershen-v-2016-g-yacenyuk-157975.html>. – 2014. – 09.12*).

Регіональні ініціативи

21-23 грудня відбувся семінар-тренінг «Вдосконалення діяльності ЦНАП: погляд надавачів та споживачів адміністративних послуг».

Захід відбувся в рамках впровадження ініціативи «Поширення кращих практик недержавного моніторингу надання адміністративних послуг» – проекту міжнародної технічної допомоги, який фінансується Європейським Союзом та Програмою розвитку ООН в Україні (ПРООН) та впроваджується ПРООН у партнерстві з громадським об'єднанням «Самопоміч» (м. Львів). Серед запрошених – представники Центрів надання адміністративних послуг з різних регіонів України, громадських організацій, органів влади та місцевого самоврядування, провідні фахівці та експерти у сфері надання адмінпослуг.

Протягом трьох днів учасники семінару розробляли методи вдосконалення ефективності комунікації працівників ЦНАП з відвідувачами, ознайомилися з введеними змінами в чинну законодавчу та нормативно правову базу надання адміністративних послуг та проектами майбутніх документів, до яких подавали свої пропозиції. Виконавці проекту від ПРООН та їх партнери представили досягнення в реалізації та

поділилися досвідом і результатами проведення громадських моніторингів якості надання адміністративних послуг в Україні.

Також на розгляд учасників було представлено перспективи розвитку електронного уряду та е-урядування в державі та можливості впровадження надання електронних сервісів через ЦНАП для населення.

Голова Правління МГЦ «Еталон» Леся Аронець презентувала досягнення проекту «Підвищення якості та ефективності надання адміністративних послуг населенню Івано-Франківської області через співпрацю громади та влади», що реалізується в Івано-Франківській області за підтримки Європейського союзу, та створення в рамках проекту Мережі ЦНАП.

Також пані Леся розповіла яким чином організаційний досвід ЦНАП та принципи діяльності, зокрема схема «єдиного вікна», були впроваджені у роботі з вимушеними переселенцями на Прикарпатті. Такий підхід сприяв створенню однієї з найефективніших в Україні моделей співпраці влади і громади на допомогу ВПО, яка в даний час використовується в багатьох інших регіонах (*Погляди на вдосконалення надання адміністративних послуг в Україні обговорили представники влади, громади та експерти на запрошення ПРООН // <http://mgcetalon.org.ua/2014/12/25/pohlyady-na-vdoskonalennya-nadannya-administratyvnyh-posluh-v-ukrajini-obhovoryly-predstavnyky-vlady-hromady-ta-eksperty-na-zaproshehnyya-proon>. – 2014. – 25.12).*

Багато львів'ян та посадовців не розуміють, що означає електронне урядування, скаржаться в управлінні ІТ Львівської міської ради. Тим не менше, уже з 1 січня для них запровадять частину електронних послуг.

Керівник управління ІТ Львівської міськради Тимофій Александронець: Електронна скринька якогось управління чи його сайт – це не є електронне урядування. Мета – зменшити корупцію і скоротити час на реакцію влади. Відтак, уже з початку року в місті можна буде звертатися до чиновників через інтернет, отримувати частину дозволів і довідок, не вистояючи у чергах та скаржитись на «гарячу лінію міста» онлайн. Реалізують проекти за позабюджетні кошти, наприклад, гранти.

Електронний документообіг

З 1 січня ми запускаємо систему електронного документообігу. Це проект, який не фінансується з міського бюджету. Ми знайшли на цей проект донора – це шведське посольство. З 1 січня вони фінансують власне запуск електронного документообігу у міській раді. Після повної реалізації проекту очікується, що, наприклад, ми будемо значно менше бюджетних коштів витратити на папір.

Досі на рік місто витратило на папір для чиновників близько 400 тис. грн. Ця сума буде «кардинально зменшена». Все залежатиме від етапів впровадження проекту. А ще – від законів.

Наразі немає прийнятого законодавства про електронний підпис, тож ми не можемо повністю перейти на електронне врядування на всіх етапах роботи. Тому процес триватиме в кілька черг: спочатку електронною стане тільки внутрішня документація міської ради, тобто, це стосуватиметься всієї міської ради і частини районних адміністрацій. Після цього – схема буде поширюватись на решту районів і сферу житлово-комунального господарства (наприклад, ЛКП).

Крім економії паперу, чиновники обіцяють, що завдяки проекту е-врядування скоротиться час отримання відповіді на звернення/скарги громадян. Адже зараз різноманітні погодження та листування з чиновниками забирають у львів'ян доволі багато часу.

Зараз, коли людина приходить в центр надання адміністративних послуг, подає звернення, його починають розписувати на керівника відповідального підрозділу, на безпосередніх виконавців (можливо, на кількох керівників та кількох виконавців). І це забирає час. Натомість в системі електронного документообігу безпосередній виконавець отримує це звернення вже через 3-4 години. Тобто час на обробку звернення зменшується в 6-8 разів.

Особистий кабінет мешканця

Крім того, з січня планують запуск «Особистого кабінету мешканця». Цей проект також не робиться за бюджетні кошти, його реалізує велика ІТ-компанія на волонтерських засадах. В цей «кабінет» можна буде зайти онлайн. На першому етапі там буде дві пілотні адмінпослуги, які можна буде отримати, не стоячи в черзі в центрі, не повертаючись до центру надання послуг вдруге... Фактично, людина заповнює заяву онлайн, їй готують пакет документів, вона лише приходить, підписує свою роздруковану заяву (подану онлайн) і отримує необхідні документи.

Першими адміністративними послугами онлайн, доступними в «кабінеті», стануть видача завірених копій рішень міської ради та надання витягу з плану зонування земельної ділянки.

Згодом посилення на особистий «кабінет» з'явиться а сайті Львівської міської ради і до нього додаватимуть з часом все нові опції: можливість подати електронне звернення в міську раду, записатися на прийом до посадовця чи в центр надання адмінпослуг, перевірити квартирну чергу, записатися/перевірити чергу в дитсадку, відслідковувати стан виконання звернення чи етапу виготовлення дозволу, а згодом – онлайн-оплата за комунальні послуги та можливість подавати показники лічильників.

Чому згодом? Точної дати назвати не можу, бо, знову ж таки, ми це робимо не за бюджетні кошти! Та й може бути багато нюансів, наприклад, нам доведеться закупити якусь ліцензію для програмного забезпечення, але на цей момент не буде коштів, то й весь процес буде затримуватися. Тому ми не ставимо чітких дедлайнів».

Гаряча лінія міста – онлайн та температура в дитсадках

У місті вже кілька років працює гаряча лінія за номером 15-80, тут можна подати скаргу, отримати консультацію тощо. 2015 року планують запустити і її онлайн-версію, але на це поки немає коштів.

Якщо, наприклад, ви побачили в себе в дворі, що впала тополя і перегородила дорогу, то можна буде зробити фото і надіслати в міську раду – прямо з мобільного, додавши також адресу, координати GPS тощо. Звернення опрацюють і дадуть вам відповідь. І навіть більше – мешканець зможе відповісти, чи задоволений він відповіддю чи ні. Аналогічний сервіс діє в Києві. Це – хороший аналітичний інструмент для мерії і громадських організацій, який показує наявні проблеми та їх вирішення... Але наразі немає ресурсу на цей проект, чекаємо відповіді на грантові заявки.

Крім того, у планах – спільний проект з одним із київських стартапів, який стосується дітей. Кілька років тому у місті розгорівся скандал щодо буцімто недогріву у дитсадках, мовляв, діти мерзнуть впродовж дня в ДНЗ.

Тож інформацію про температуру в садочках хочуть зробити публічною і доступною онлайн постійно.

Йдеться про зведення цих даних в одному місці, це буде повністю автоматизований процес. Таку співпрацю нам запропонував один київський стартап, починаємо рухатися в бік цього проекту.

Що з 1 січня зміниться для чиновників?

Впровадження електронного документообігу – це зручніше, адже чиновник зможе швидко писати внутрішні листи, не доведеться їх набирати, роздруковувати, реєструвати, відносити в той чи інший кабінет... Але чиновники зіткнуться і з ускладненням, адже такий формат роботи – це щось нове. Тому ми виділяємо в різних департаментах певну кількість людей, які будуть драйверами цього процесу, допомагатимуть працівникам, вчитимуть їх. Дуже складно ті речі, які ти робив 30 років робив на папері – тепер робити в електронному вигляді. До того ж, перший час багато речей доведеться дублювати і на папері і в електронному вигляді, аби уникнути помилок. Сподіваюсь, вони швидко навчаться.

Найважче буде так званим ключовим користувачам е-урядування – тим підрозділам, яким доводиться працювати «з тоннами документації».

Найбільше навантаження по роботі з документами мають Центр надання адміністративних послуг, приймальні заступників міського голови, приймальні виконкому... Тому вони вже працюють в тестовому режимі, дають відгуки, ми щось коригуємо. В межах цього проекту маємо підключити 250 працівників до е-врядування у міськраді. Згодом долучимо працівників районних адміністрацій, ЛКП тощо. Усе з часом та за наявності ресурсів на це.

Проте паперовий документообіг не зникне зі стін міської ради. Ті, хто не користується інтернетом, зможуть й надалі подавати документацію чи звернення у паперовому вигляді. Проте з наступного року, обіцяють в мерії, таким людям теж стане простіше комунікувати з міською владою: через введення е-врядування живі черги мали б зменшитись. Перевірити новий метод спілкування з владою та менші черги до чиновників львів'яни

зможуть найближчим часом, адже до нового року залишили лічені дні
(Кузік Л. *Е-урядування у Львові: електронні кабінети та послуги онлайн*
// http://tvoemisto.tv/news/evryaduvannya_yak_z_1_sichnya_chynovnyky_sprost_yat_zhyttya_lvivyanam_67931.html. – 2014. – 23.12).

17 грудня 2014 року в Одеському регіональному інституті державного управління НАДУ при Президентіві України відбулося засідання круглого столу з обговорення результатів реалізації спільного проекту «Електронне урядування – 2014» в Одеській області. На обговорення було винесено декілька питань, а саме: основні результати реалізації спільного проекту «Електронне урядування – 2014» та перспективи подальшого функціонування регіонального порталу адміністративних послуг в Одеській області; забезпечення безпеки інформації при функціонуванні регіонального порталу адміністративних послуг Одеської області; демонстрація роботи регіонального порталу адміністративних послуг Одеської області та обговорення проблемних питань. В обговоренні проблемних питань круглого столу активну участь взяли професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Ю. Б. Молодожен, викладачі кафедри інформаційних технологій та систем управління Ю. Б. Пігарев та О. Г. Полесіна та зав. сектором дистанційного навчання О. С. Тиховський (*17 грудня 2014 року відбулося засідання круглого столу з обговорення результатів реалізації спільного проекту «Електронне урядування – 2014» в Одеській області* // <http://2.oridu.odessa.ua/?p=431>. – 2014. – 22.12).

7 грудня 2014 р. у Центрі надання адміністративних послуг (ЦНАП), що знаходиться за адресою м. Чернівці, вул. Б. Хмельницького, б. 64-А, відбулась прес-конференція «Діяльність Центру надання адміністративних послуг у місті Чернівці: досягнення, виклики, перспективи».

Ляхович Микола Васильович, голова Чернівецької обласної громадської організації «Буковинська агенція регіонального розвитку», доповів про результати дослідження якості послуг ЦНАП, яке протягом вересня 2013 р. – жовтня 2014 р. проводилось в 15 областях України. Чернівецький центр надання адміністративних послуг є одним з небагатьох, який не отримав жодного критичного відгуку, а більше половини опитаних споживачів зазначили, що його створення спростило отримання адміністративних послуг. Проте, у споживачів та експертів були й зауваження. В першу чергу вони стосувались не повного дотримання принципу «єдиного вікна», зокрема при наданні послуг Державної реєстраційної служби, тривалих термінів надання послуг адміністративними органами та надто широкого переліку необхідних документів. Також експертами Буковинської агенції регіонального

розвитку запропоновано активізувати інформаційну роботу ЦНАП з метою ширшого інформування споживачів про послуги, які надаються в ньому.

Гречаний Денис Олегович, начальник управління Державного агентства земельних ресурсів України в м. Чернівці: Згідно договору, укладеного між Держземагентством та Чернівецькою міською радою у ЦНАП можна буде отримати ще 4 послуги, які необхідні для реєстрації прав власності на земельні ділянки та проведення будівельних робіт:

- надання відомостей з державного земельного кадастру у формі витягу з Державного земельного кадастру про земельну ділянку;
- надання відомостей з державного земельного кадастру у формі вкопіювання з кадастрової карти (плану) та іншої картографічної документації;
- видача відомостей з документації із землеустрою, що включена до Державного фонду документації із землеустрою;
- видача витягу з технічної документації про нормативну грошову оцінку земельної ділянки.

Таким чином, громадяни зможуть отримати комплекс взаємопов'язаних послуг в одній установі.

Також Денис Гречаний звернув увагу присутніх на те, що надання послуг через ЦНАП має на меті не тільки підвищити якість послуг, зменшити витрати часу, але й усунути контакт отримувача послуги з особою, яка приймає рішення, що мінімізує корупційні ризики.

Луців Петро Степанович, керівник Центру надання адміністративних послуг, розповів про складності організації взаємодії з адміністративними органами та доступу до баз даних, необхідних для мінімізації переліку документів, що вимагаються від одержувача послуги. Петро Луців ознайомив присутніх і планами з удосконалення роботи Центру, вироблені спільно з Чернівецькою обласною громадською організацією «Буковинська агенція регіонального розвитку», зокрема:

- ведеться робота над мінімізацією кількості особистих відвідувань ЦНАП, адже частина послуг буде надаватись на основі попередньої електронної заявки;
- створення окремого клієнт-орієнтованого сайту ЦНАП;
- планується встановлення електронної черги з можливістю запису через дистанційні канали;
- запровадження рецепції, працівник якої буде надавати попередні консультації та допомагати в заповненні заяв.

Підводячи підсумки прес-конференції, Микола Ляхович та Петро Луців підтвердили готовність до подальшої співпраці Чернівецької обласної громадської організації «Буковинська агенція регіонального розвитку» та Центру надання адміністративних послуг у м.Чернівці з метою підвищення ефективності його роботи.

Захід відбувався в рамках проекту «Асоціація регіональних аналітичних центрів: інструмент для підвищення ефективності управління в регіонах України», що здійснюється Поліським фондом міжнародних та

регіональних досліджень у партнерстві з Чернівецькою обласною громадською організацією «Буковинська агенція регіонального розвитку», Асоціацією регіональних аналітичних центрів, міжнародною Асоціацією Інституцій Регіонального Розвитку «МАІРР» та Асоціацією аналітичних центрів за Відкрите суспільство (PASOS) за підтримки Європейського Союзу. Цільові регіони дослідження: Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Київська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Харківська, Херсонська, Черкаська, Чернівецька області та Автономна Республіка Крим (*Ляхович М. Журналістів інформували про досягнення, виклики і перспективи в роботі чернівецького Центру надання адміністративних послуг // <http://www.civica.org/news/view.html?q=2364704>. – 2014. – 19.12).*

19 грудня на бюджетну комісію Київради було винесено питання «Про проект рішення «Про затвердження Комплексної міської цільової програми розвитку електронного урядування та технічного захисту інформації в місті Києві на 2015–2018 роки» (від 26.11.14 № 08/231-1330/пр.)». У якості мети програми зазначено розвиток електронної демократії в Києві. Вважаючи це питання дуже важливим для Києва, депутат Київради від партії Демальянс, член бюджетної комісії, Василь ГАЦЬКО пропонує провести громадську експертизу даного документу.

Вже зараз команда ДемАльянсу знайшла порушень мінімум на десятки мільйонів гривень. Пропонуємо на розсуд експертів зміст та розподіл коштів що до програми. Чекаємо на зворотній зв'язок якнайшвидше. Бо в цю п'ятницю цю програму виносять на бюджетну комісію (*Фракція ДемАльянсу виносить на обговорення проект КЛИЧКА про електронне урядування // <http://dem-alliance.org/news/frakcija-demaljansu-vinosit-na-obgovorennja-proekt-klichka-pro-elektronne-vrjaduvannja.html>. – 2014. – 17.12).*

Відбулася зустріч з представниками компанії ORACLE (США) щодо співпраці міської влади столиці з компанією у сфері електронного урядування, надання методичної та консультативної підтримки у пошуку інвестицій для реалізації пілотного проекту «Електронне урядування». Компанію ORACLE представляли: віцепрезидент Представництва «Оракл Недерланд Б.В.» в Україні В. Лановенко, регіональний директор ORACLE в Україні С. Янчишин, директор напрямку рішень для державного сектору – «Розумне місто» ORACLE І. Ідсінг, представник посольства Сполучених Штатів Америки в Україні О. Стефанська.

Від Київської міської державної адміністрації брали участь: радник Київського міського голови Б. Баласинович, перший заступник керівника апарату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) А. Почтарьов, начальник управління

електронного урядування та захисту інформації апарату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) В. Коновал, директор КП «Київське інвестиційне агентство» О. Містюк (17 грудня 2014 року відбулася зустріч представників Київської міської державної адміністрації з віце-президентом Представництва «Оракл Недерланд Б.В.» в Україні Валерієм Лановенком // <http://ueuzi.kievcity.gov.ua/news/14.html>. – 2014. – 17.12).

У Вінниці обговорили польський досвід розвитку Інтернету та електронного урядування і можливості його застосування в Україні. Про те, як працює система електронного урядування у Польщі, учасникам чергової зустрічі Польсько-української дискусійної платформи розповіли **випускники програми імені Кірккланда, кандидат технічних наук Михайло Котенко та магістр державного управління Олег Левченко.**

Обидва стажувалися у Познані та Варшаві. На думку Олега Левченка, корисним для запровадження в Україні може стати польський електронний сервіс «Jak Dojadę» («Як доїду»), який допоможе громадянам визначити оптимальний шлях як дістатися з однієї точки в іншу громадським транспортом. Інший доповідач Михайло Котенко назвав Інтернет головним інструментом е-урядування, розповів про історію появи Інтернет-мережі в Польщі та в Україні. Перший вузол доступу до Інтернету в нашій державі запрацював у 1990 році, мережа спочатку використовувалась лише науковцями університетів. Польський домен pl було зареєстровано 30 квітня 1991 року. Також у Польщі більше користувачів Інтернету серед людей старшого віку (вони активно користуються електронними аукціонами). Нагадаю, польсько-українська дискусійна платформа – це спільний проект Генерального консульства Республіки Польщі у Вінниці та Громадської організації «Подільська агенція регіонального розвитку». Основними доповідачами є випускники польських стипендіальних програм (*У Вінниці обговорили польський досвід розвитку електронного урядування // <http://radio-mb.com.ua/news/item>. – 2014. – 15.12).*

У Вінниці пройшов дводенний семінар «Досвід впровадження електронного урядування у виконавчих органах Вінницької міської ради». Участь у ньому взяли представники органів місцевого самоврядування з різних міст України, загалом близько 30 учасників.

Про запровадження електронного урядування в систему управління державою та містами сьогодні говорять дедалі частіше. Вимоги часу та темпи життя диктують нові тенденції та вимоги до управлінської діяльності, які вимагають від посадовців оперативно та якісно виконувати завдання та бути більш відкритими для суспільства. Тому введення електронного урядування в роботу органів місцевого самоврядування стає дедалі актуальнішим питанням.

У вінницькій мерії перші кроки щодо автоматизації управлінських процесів почали обговорюватись у 2006 році. Тоді ще далеко не всі

працівники мали робочі комп'ютери та доступ до Інтернету, а в структурі виконавчих органів працювала лише одна людина, яка зналась на інформаційних технологіях. Але у керівництва міста та тодішнього мера Володимира Гройсмана було чітке розуміння необхідності запровадження нових, сучасних технологій, що це буде відповідати новим викликам сьогодення, значно підвищить продуктивність роботи управлінців та наблизить владу до людей, зробить її більш прозорою, що в свою чергу дозволить викоринювати корупційну складову процесів.

Сьогодні Вінниця має ряд напрацювань в питанні запровадження елементів електронного урядування. Саме із цим досвідом приїхали познайомитись працівники органів місцевого самоврядування із майже тридцяти населених пунктів України. Вони отримали інформацію щодо того, що таке взагалі електронне урядування, які інформаційні технології запровадженні у Вінницькій міській раді, познайомились із роботою Прозорого офісу та його філій; відділу «Цілодобова варта»; офіційним сайтом міської ради та сервісами для громадян; системою електронного документообігу та Автоматизованою системою житлово-комунального господарства.

Організатором цієї зустрічі стала Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» в рамках проекту «Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні» «ДІАЛОГ», який реалізується спільно з Агентством США з міжнародного розвитку (*Два дні вінницький досвід запровадження елементів електронного урядування переймали інші міста // <http://www.myvin.com.ua/ua/news/stuff/31488.html>. – 2014. – 11.12).*

Електронне урядування це новий спосіб взаємодії на основі активного використання інформаційно комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності надання державних послуг.

В рамках обговорення державної політики у сфері електронного урядування в Україні 10 грудня 2014р. у Дніпропетровській облбасній раді відбувся «круглий стіл» на тему: «Цифровий порядок денний для України. Зелена книга: стратегія політики е-урядування».

Представлення “зеленої книги державної політики у сфері е-урядування в Україні”.

Директор Інституту вищих керівних кадрів НАДУ при Президентові України, доктор наук з державного управління Андрій Семенченко: «Зелена книга» – це документ, який використовується урядами демократичних країн для декларування та обговорення головних напрямів та змісту державної політики у тій чи іншій сфері. Окрему увагу при розробці «Зеленої книги» приділяють процесам публічних та експертних консультацій та обговорення. Пізніше за результатами пропонують максимально збалансований варіант відповідної державної політики.

Автори документу запропонували чотири базові напрямки розвитку е-урядування: електронна взаємодія органів влади, надання електронних послуг, відкриті дані та електронна демократія (участь громадян в урядуванні).

Начальник управління інформаційних технологій електронного урядування Дніпропетровської облдержадміністрації Тетяна Шаповалова на конференції зазначила що технології е-урядування є одними з ключових, всесвітньо визнаних інструментів ефективної модернізації системи управління, економічного розвитку та демократії. «Це не доповнення або аналог традиційного уряду, а новий спосіб взаємодії на основі активного використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності надання державних послуг».

В 2012 році в Дніпропетровську запровадили проект «Регіональний віртуальний офіс електронних адміністративних послуг». Попри складнощі проект дозволив досягти певної тінформаційної взаємодії та розуміння стандартів надання якісних адміністративних послуг. З 2014 року діє регіональна мережа пунктів колективного доступу до інформації через сенсорні кіоски, інформаційно-ресурсний центр «Відкрита влада». На разі впроваджується пілотний проект «Адміністративні послуги: спрощений доступ через пошту». Окрім того, Дніпропетровську область було обрано як одну з 4 областей, які стануть пілотними у впровадженні проекту «Електронне урядування для підзвітності влади та участі громадян» на 2015–2018 рр., що здійснюватиметься за участю Швейцарського бюро співробітництва.

Партнерами заходу виступають: Державне агентство з питань електронного урядування України, Дніпропетровська обласна державна адміністрація, Робоча група з розробки урядової політики в сфері розвитку електронного урядування при Віце-прем'єр-міністрові України, Міжнародний фонд «Відродження», Реанімаційний пакет реформ, National Democratic Institute, United State Agency International Development (***В Дніпропетровську стартує пілотний проект е-урядування в Україні // <http://etransformation.org.ua/2014/12/11/446>. – 2014. – 11.12).***

Про розвиток електронного урядування в Україні та в Черкаській області говорили 5 грудня на засіданні «круглого столу» на тему: «Цифровий порядок денний для України. «Зелена книга»: стратегія політики е-урядування». У обговоренні взяли участь представники міської та обласної державної адміністрацій, органів місцевого самоврядування, бізнесу, освіти, IT-сектору, медіа, громадськості та експерти Робочої групи з розробки урядової політики в сфері розвитку електронного урядування.

Про це повідомляє Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації.

На початку засідання **доктор наук з державного управління, професор, директор Інституту вищих керівних кадрів Національної**

академії державного управління при Президентіві України Андрій Семенченко презентував проект «Зелена книга», зосередивши увагу на основних напрямках електронного урядування, а саме: електронна взаємодія органів влади, електронні послуги, відкриті дані, електронна демократія.

З метою ознайомлення та з'ясування реальної картини застосування новітніх технологій у сфері виконавчої влади та місцевого самоврядування, проект Зелена книга презентується у кожній області.

У ході обговорення виокремлено причини гальмування впровадження електронного урядування саме на Чернігівщині. Це – відсутність належного технічного забезпечення; брак кваліфікованих кадрів із ІТ-технологій; фінансова неспроможність втримати працівників цієї сфери; відсутність на законодавчому рівні чітких стандартів ведення електронного урядування; відсутність спеціального архіву, для зберігання електронних документів. Учасники засідання зазначили і про необхідність дублювання електронних документів на папері, що зовсім не сприяє економічності.

Виокремлено і ментально-психологічний фактор – сприйняття електронного документу, як такого, що носить рекомендаційний, а не обов'язковий до виконання, характер.

Та попри це, у Чернігівській області, в одній з не багатьох в країні, активно застосовується електронний документообіг.

Заступник керівника апарату ОДА Юрій Музика: У Програмі інформатизації Чернігівської області на 2012–2016 роки передбачено використання сучасних ІТ-технологій. Зокрема, органами виконавчої влади вже активно застосовуються напрями електронного документообігу «Уряд-Уряд», «Уряд-громадяни», «Уряд-бізнес». Здійснюються заходи щодо налагодження швидкісної передачі інформації з області у райони, з районів у сільські громади.

Результати обговорення та презентація проекту «Зелена книга» представили на відкритій прес-конференції (*Один з напрямів електронного урядування вже застосовується в області // <http://pik.cn.ua/13117/odin-z-napryamiv-elektronnogo-uryaduvannya-vzhe-zastosovuetsya-v-oblasti>. – 2014. – 05.12*).

Юрій Лукашевський, заступник начальника управління «Секретаріат ради»:

– *Як Ви оціните відкритість і публічність влади у Львові. На скільки влада у нас є прозорою?*

Я не можу коментувати загальноміський рівень (міськраду чи мера) і тому можу відповідати лише за своє управління.

Якщо ж проаналізувати цей і попередній рік – то так, міська рада дещо втратила позиції, але лише тому, що інші міста нас фактично наздогнали.

Попереднього року Львів був одним із кращих міст України і тому на підставі звіту Опори (який ми взяли до уваги), на підставі деяких інших речей ми будемо цю ситуацію покращувати.

– *А як це можна зробити?*

Це питання може вирішити абсолютний перехід на систему електронного урядування і Львівська міська рада поступово розпочинає цей процес, оскільки електронне урядування – це загальносвітова тенденція.

Так, наприклад, я переглядав проект коаліційної угоди і помітив, що одним із параграфів є впровадження електронного урядування в Україні.

Це, звісно, відбуватиметься не раптово, та я переконаний, що в більшості великих міст це таки буде впроваджено, бо головною перевагою електронного урядування є економія часу для прийняття рішень.

Наразі у Львові цей проект фактично реалізовується з впровадженням електронного документообігу, опрацювання звернень громадян, проектів ухвал львівської міської ради, проектів рішень виконавчого комітету, проектів розпоряджень міського голови. Тобто публічних нормативних документів, що продукує міська рада.

Процес візування цих документів має бути переведений повністю на електронну форму.

Роботи з формування технічного завдання вже майже завершилися, також успішно проведено тендер у якому перемогло ТОВ «Софт Експаншен Україна».

Тобто тоді, коли ця система буде впроваджена, то відповідно багато запитань щодо прозорості влади будуть зняті автоматично.

Що стосується електронного документообігу, то тут я можу коментувати ситуацію, що стосується проектів ухвал, тобто тим, чим займається управління «Секретаріат ради».

Зараз документообіг відбувається переважно на паперових носіях, папірець банально переноситься з одного кабінету в інший, і ось так ми отримуємо великі втрати часу.

Тому ми поступово переходимо на електронне візування, тепер паперові документи дублюються в електронній формі, і я сподіваюсь, що вже незабаром увесь обіг буде виключно електронним.

Також є пропозиція перевести на електронну форму й внутрішнє спілкування між виконавчими органами Львівської міської ради (службові записки, доповідні та інші документи).

Це дозволить скоротити час на прийняття управлінських рішень, а також позитивно впливатиме й на якість самого управління у місті Львові.

– Наразі значна частина публічної інформації на сайті міськради доступна для загалу, проте питання публічності комісій доволі неоднозначне. Чому так?

Якщо говорити про попередні роки, то практично всі постійні комісії публічно звітували на сесіях міськради, але цього року, через ситуацію в країні, звіти комісій не заслуховувались.

Звіт постійної комісії затверджує міська рада окремим рішенням. Усі рішення міської ради є у вільному доступі на сайті міської ради. Тобто формально інформація про звіти є доступною.

Проте було би значно краще, якби в розділі «постійні комісії» на сторінці кожної з постійних комісій можна було легко ознайомитись з звітами про їхню діяльність.

– *Окрім електронного, звісно, що є й офлайнний бік контактів влади та громади. Як головуючий на громадських слуханнях, скажіть, чому рішення цих слухань не завжди впливають на остаточні рішення депутатів львівської міськради?*

Рішення на громадських слуханнях мають рекомендаційний характер. Не можуть сто чи двісті людей представляти цілісну думку громади.

За депутатами, посадовцями та виконавчими органами залишається звести різні позиції до консенсусу аби рішення було оптимальним для всіх зацікавлених сторін та з урахування інтересів всього міста.

Досвід більшості слухань показує, що якщо зауваження є предметними, то вони таки враховуються, а проекти ухвал і проекти рішень – допрацьовуються. Усі ті випадки, коли не враховувалась думка громади, є пережитком тих часів, коли влада була дуже закрита та корумпована. Наразі у Львові такого немає.

– *Що таке система «Віче»?*

Система «Віче» – це фактично саме засідання, насамперед голосування, це система, що дозволяє повністю показати результати волевиявлення: за що і скільки депутатів голосувало, прийнято рішення чи ні.

Результати на табло сесійної зали, запис та протокол засідання і є результатами роботи системи «Віче».

Нещодавно у Львові було впроваджено онлайн-трансляцію пленарного засідання міської ради. У сесійній залі розміщено три веб-камери, що знімають залу з різних позицій та фіксують кожну позицію депутата.

Якщо депутат отримує слово, то його крупний план виводиться на монітори. У сесійній залі ця функція вже працює і ми готуємось її вивести в інтернет-мережу.

Так кожен львів'янин зможе безпосередньо заходити на сайт Львівської міської ради та бачити пленарне засідання в онлайн-режимі. Це повний набір інформації в активній фазі, де можна бачити кожен виступ депутата та результати голосування, а це деколи дуже важливо.

20 листопада була вперше задіяна система веб-камер у комплексному підході до візуалізації, а от інтернет-трансляцію плануємо запустити уже до кінця цього року (*Янчевська Я. Юрій Лукашевський: Електронне урядування зробить владу у Львові максимально прозорою // <http://www.varianty.net/23246-yurii-lukashevskiyi-elektronne-uriaduvannia-zrobyt-vladu-u-lvovi-maksymalno-prozoroiu>. – 2014. – 02.12).*

Експертний погляд

**Народний депутат фракції Партії «Блок Петра Порошенка» у ВР
Ольга Белькова:**

Сьогодні вкрай важливо розробити та впровадити єдину національну концепцію системи електронного урядування (eGovernment), яка має діяти на трьох рівнях: центральні органи державної влади, органи державної влади на місцях, органи місцевого самоврядування.

Концепція електронного урядування є одним з перших кроків у Цифровому порядку денному для України. На сьогодні можливість застосовувати ІТ-технології для кожного громадянина є таким самим базовим правом, як можливість мати свободу слова, захист в суді та гарні дороги. Право на електронну свободу є рівнозначним решті прав українського громадянина, закладених Конституцією України.

Іншими невідкладними кроками Цифрового порядку денного України також має стати оновлення законодавства щодо електронного підпису та формату його використання у режимі держава-громадянин, держава-бізнес. Крім того, необхідно прирівняти електронні форми документів до простої письмової у максимально можливій кількості випадків, в яких громадянин чи представник бізнесу віддає перевагу електронній подачі чи обміну документами.

Необхідне запровадження в органах влади систем електронного документообігу, створення електронних баз даних (в тому числі, і переведення в електронну форму архівних даних) з поступовою відмовою від використання паперових носіїв у більшості випадків. Крім того, варто створити можливість для подання громадянами, юридичними особами запитів до органів державної влади, заяв на отримання послуг публічної адміністрації тощо в електронній формі (з подальшим заохоченням саме безпаперової форми «спілкування» громадянина і держави) та зобов'язати органи державної влади приймати електронні документи на рівні із паперовими.

актуальним є впровадження новітнього покоління зв'язку та інформаційних технологій для збору та обробки даних як в роботі органів державного управління та місцевого самоврядування, так і у використанні громадянами; запровадження ІТ-технологій у публічно-соціальной сфері, для оптимізації процесів і їх здешевлення та протидії корупції. Зокрема, в медицині – оцифровка медичних карт громадян, освіта – ведення вчителями цифрових журналів, соціальна підтримка – подача заяв на субсидії в електронному вигляді, переведення тендерів та державних закупівель в електронний режим; енергозбереження – встановлення лічильників та системи цифрового моніторингу за витратами на енергію та паливо держави, бізнесу та громадян.

Також, варто створити потужну систему реального захисту прав інтелектуальної власності та унеможливити розповсюдження контрафактного контенту в Україні; забезпечити ефективний захист персональних даних громадян, баз даних органів державної влади та розробити концепцію цифрової безпеки України і відповідальності за її порушення. Важливим кроком, зауважила політик, є і реалізація серед громадян освітніх програм щодо використання новітніх технологій в

повсякденному житті, зокрема, популяризація Інтернету як засобу зв'язку між громадянином та органами влади та здешевлення вартості Інтернет-послуг для населення.

Ольга Белькова закликала приєднуватися до дискусії щодо DigitalAgenda України і вносити свої пропозиції членів профільного комітету та МФО «За цифрові можливості України» (*Белькова: В Україні має бути запроваджена єдина національна концепція системи електронного урядування // <http://solydarnist.org/?p=5721>. – 2014. – 16.12).*

Зарубіжний досвід

Індія створює власну платформу бази даних, яка повинна об'єднати державні документи з усіх куточків другої за численністю населення країни світу з метою модернізувати надання державних послуг. Міністерство електроніки та інформаційних технологій (Department of Electronics & Information Technology) розробить програмне забезпечення для власної бази даних, використовуючи, за можливості, платформи з відкритим вихідним кодом.

Як сказав у своєму інтерв'ю **міністр електроніки та інформаційних технологій Шарма** (R.S. Sharma), в межах цієї ініціативи будуть інтегровані справи поліції, судові та кримінальні справи. Уряд також створить власну платформу для платежів, реєстрації власності та систем надання соціальної допомоги.

Шарма та со-заснователь спеціалізуються в області програмних послуг компанії Infosys Ltd Ниндан Нилекани (Nandan Nilekani), допомогли здійснити державний проєкт Aadhaar з забезпечення однозначної біометричної ідентифікації всіх жителів Індії. На даний момент зібрані ідентифікаційні дані про 720 мільйонів осіб, які будуть використовуватися в базах даних. Як зауважив Шарма, решта жителів будуть зареєстровані протягом найближчих кількох місяців.

За словами міністра, в межах ініціативи, яка може допомогти зменшити масштаби шахрайства, кожен громадянин 1,2-мільярдної нації отримає доступ до хмарного сховища, пов'язаного з його електронною ідентифікуючою інформацією. Це дозволить громадянам отримувати доступ до послуг в разі переезду в інший штат, влаштовуватися на роботу або ж звертатися за допомогою.

В той час, як масштаби використання інтернету в Індії стрімко ростуть і, за прогнозами, Індія скоро за кількістю користувачів мережі перевищить США і вийде за цим показником на друге місце після Китаю, більшість індійців все ще не мають доступу до Інтернету для того, щоб скористатися цими новими державними послугами.

По состоянию на октябрь 2014 года в Индии 278 миллионов пользователей Интернета, и это означает, что в сеть не имеют выхода около миллиарда человек, большинство из которых, по данным фирмы McKinsey & Co., проживает в сельских районах Индии (и которые больше всего нуждаются в государственных услугах – Н.Х.). Правительство планирует подключить сельских жителей путем прокладки к 2016 году волоконно-оптических кабелей в 250 тысяч сельских кластеров. Этот проект начал выполняться в 2011 году и первоначально должен был завершиться в 2013 году.

Администрация премьер-министра Моди (Modi) пообещал завершить проект и сократить неравенство в плане доступа к интернету между городом и деревней (*Храмцовская Н. Индия: Правительство хочет создать «единый архив», содержащий сведения о 1,2 миллиардах человек // <http://rusrim.blogspot.ru/2014/12/12.html>. – 2014. – 27.12).*

Италия недавно присоединилась к группе других европейских стран, назначивших так называемого «борца за электронные технологии» (digital champion).

На эту роль был выбран бывший спортивный журналист Риккардо Луна (Riccardo Luna), который страшно интересуется всеми цифровыми технологиями и ранее возглавлял итальянское издание журнала Wired (<http://www.wired.com>).

В отличие от других исполнителей подобной роли, Луна тут же призвал назначить такого же «борца за цифровое» в каждом городе (в Италии существует более 8000 городов), признавая тот факт, что это единственный способ учесть особенности очень различных между собой частей страны. На мероприятии, состоявшемся на прошлой неделе в Риме, были названы первые сто «борцов». Это весьма пёстрая группа, в составе которой есть как несколько «старожилов», причастных к предыдущей инкарнации программ электронного правительства, так и ряд юнцов (младшему из которых 13 лет) – что некоторые расценили как обычный маркетинговый ход.

Все эти борцы – в том числе и сам Луна – не получают жалования и не имеют никакого бюджета, что можно рассматривать и как благословение, и как проклятие. Это благословение, потому что в прежние времена наличие денег в рамках национальных и европейских программ приводило к распылению и бессмысленной растрате ресурсов, часто «съедаемых» армией самозванных экспертов и консультантов различного рода (или под их руководством). Отсутствие бюджета означает, что люди, которые возьмутся за эту работу, будут делать её вследствие своей искренней в ней заинтересованности. Это проклятие, потому что оно вынудит некоторых «борцов» скорее раньше, чем позже заняться поиском источников финансирования.

Как обычно случается в Италии, это назначение и последующие события вызвали противоположные оценки со стороны тех, кто верит, что

данный шаг станет поворотным моментом, и тех, кто критикует выбор конкретных лиц и определенное отсутствие прозрачности в том, как этот процесс проходил до сих пор.

Андреа ди Майо (Andrea Di Maio): Я считаю, что сама роль «борца за цифровые технологии» – это не то, что стране (и Европе в целом) нужно в настоящий момент. Или, лучше сказать, задача состоит не в том, чтобы проповедовать и петь дифирамбы всему цифровому, а в том, чтобы понять, как цифровые технологии могут помочь преодолеть те самые проблемы, которые они же и создали.

При уровне безработицы среди молодежи, приближающемся к ошеломляющему уровню в 50 %, при продолжающейся рецессии, а теперь ещё и дефляции, Италия представляет собой идеальный образец страны, ставшей в определенной мере жертвой цифровых технологий. Страдающая от инфраструктурных проблем, от слабой политической поддержки инвестиций в технологии и от неспособности или нежелания различных городов объединять и совместно использовать ресурсы и передовую практику (из-за исторического соревнования между ними), Италия продолжает отставать в плане ВВП, дохода на душу населения, создания интеллектуальной собственности, да и практически по всем остальным показателям, по которым измеряется благосостояние страны.

По этой причине роль «борца за электронные технологии» в том виде, в каком она была задумана в Евросоюзе ряд лет тому назад, перестала быть актуальной. Проблема заключается как в осознании устойчивых структурных сбоев в экономике и обществе, вызванных цифровыми технологиями, так и в отыскании возможностей использовать цифровые технологии для того, чтобы противостоять этим сбоям, и для изменения курса.

Для этого требуется проводить анализ огромного количества данных с целью выявления тенденций и закономерностей, которые подсказали бы политикам, какие отрасли промышленности можно спасти и преобразовать, какие – нет, и какие новые отрасли могут возникнуть. Для этого потребуется обратить пристальное внимание на преобразование начального, среднего и высшего образования с тем, чтобы подготовить новые поколения к жизни в мире, который очень отличается от того, в котором мы выросли. Для этого нужно переосмыслить способ организации государственного управления, переориентируясь на использование возможностей множества местных органов власти в том духе, как это сделала Дания ряд лет тому назад, и изменяя баланс ответственности между уровнями власти.

К цифровым потребностям следует относиться гораздо более серьезно, поскольку в противном случае все эти «борцы за цифровое» окажутся ничем иным, как оркестром, играющим на палубе тонущего «Титаника» *(Храмцовская Н. Андреа ди Майо: Ни национальный «борец за цифровые технологии», ни сотни и тысячи таких борцов не решат проблему // <http://rusrim.blogspot.ru>. – 2014. – 25.12).*

25 декабря утром в Ханое Главное таможенное управление Министерства финансов Вьетнама организовало церемонию обнародования механизма одного окна относительно административных формальностей между Министерством финансов и Министерством промышленности и торговли. Выступая на церемонии, председатель государственного комитета по вопросам механизма одного окна АСЕАН и государственного механизма одного окна, вице-премьер Ву Ван Нинь отметил, что министерства, которые подключились к государственному механизму одного окна, должны продолжать разрабатывать статусы координации с целью создания юридической основы для более эффективного проведения этой работы в предстоящее время. Ву Ван Нинь подчеркнул, что это важное содержание комплексной программы административной реформы в целом и упрощения административных формальностей в частности. «Я предлагаю министерствам финансов, промышленности и торговли, а также другим министерствам и членам комитета по вопросам механизма одного окна подготовить необходимые условия для завершения этой работы на 6 месяцев раньше намеченного плана, так как это требование не только международной интеграции, а самой практики нашей экономики».

Согласно намеченному плану с июня 2015 года Вьетнам соединит административные формальности таких министерств, как: министерство сельского хозяйства и развития деревни, министерство здравоохранения, министерство природных ресурсов и экологии, чтобы быть готовым к присоединению к механизму одного окна АСЕАН и с 2016 года подключит к этой системе административные формальности у остальных министерств в выдаче лицензии на экспорт, импорт и транзит товаров.

Вице-премьер также потребовал от отрасли усиливать упрощение административных формальностей и эффективно применять информационные технологии, а также реализовать государственный механизм одного окна с заинтересованными министерствами и отраслями *(Во Вьетнаме обнародован государственный механизм одного окна // <http://vovworld.vn/ru-RU>. – 2014. – 25.12).*

Данные о присутствии служащих на работе в Индии поступают с биометрических терминалов, сканирующих отпечатки пальцев персонала непосредственно на входе в здание. Собранная информация в онлайн-режиме поступает на портал attendance.gov.in.

Сегодня в системе отображается посещаемость более 50000 сотрудников государственных органов власти. Помимо информации о работе госслужащих, на портале доступна общая статистика по отдельным ведомствам *(За работой госслужащих Индии можно следить он-лайн // <http://www.inf74.ru/news/za-rabotoy-gossluzhashhih-indii-mozhno-sledit-onlayn>. – 2014. – 24.12).*

В МВД России введена в действие система контроля прозрачности госзакупок, процедуру которых теперь можно отслеживать в режиме онлайн.

Министр внутренних дел РФ Владимир Колокольцев: Новинка является одним из модулей системы материально-технического обеспечения деятельности МВД России – так называемого сервиса СОМТО, разработанного по поручению министра.

Эта принципиально новая система контроля отвечает за мониторинг государственных контрактов. С октября текущего года она проходила опытную эксплуатацию, отслеживая из центра в режиме реального времени деятельность по закупкам подразделений МВД России в 85 субъектах, включая подразделения на транспорте.

Глава ведомства подчеркнул, что подобная система контроля своевременна и востребована в связи с оптимизацией бюджетных расходов и необходимостью обеспечения полной прозрачности в данной сфере.

Презентация системы проводилась в режиме видеоконференции.

Главный конструктор единой системы информационно-аналитического обеспечения деятельности МВД России Андрей

Нечаев: ранее контроль над процедурой объявления тендеров и осуществления госзакупок велся в ручном режиме и был весьма трудоемким. Например, в 2013 году было проанализировано около 400 госконтрактов. При этом процесс сбора и обработки данных об осуществленных закупках потребовал запрос информации в ручном режиме от всех 180 заказчиков и занял два месяца. Новая система только за одну неделю осуществила мониторинг свыше 30 тыс. госконтрактов по 189 заказчикам.

Одним из плюсов новой системы является сбор данных о компаниях, которые участвуют в конкурсах. Она аккумулирует всю информацию, в том числе показывает аффилированность фирм, их активность, кредитоспособность, участие в конкурсах МВД ранее. Все результаты мониторинга торгов после обработки отображаются на интерактивной карте.

Выслушав доклад, Колокольцев уточнил, останутся ли после внедрения системы лазейки для недобросовестных организаторов госзакупок. Главный конструктор признал, что поиск способов, как обойти закон, безусловно, будет иметь место, однако заверил, что система будет постоянно совершенствоваться и своевременно выявлять и пресекать подобные факты.

В настоящее время завершается процедура опытной эксплуатации системы и уже в следующем году ее будут внедрять в промышленную эксплуатацию. Министр в свою очередь заметил, что после полной отладки ее работы этот инновационный подход к контролю над расходованием бюджетных средств и проведением конкурсов можно будет предложить и другим заинтересованным субъектам госзакупок для обеспечения прозрачности расходования бюджетных средств **(В МВД России**

заработала система проверки прозрачности госзакупок // <http://itar-tass.com/politika/1659582>. – 2014. – 19.12).

Во вторник 16 декабря в центре развития электронного правительства Узбекистана состоялся круглый стол с представителями экспертов ООН.

Представители России и Белоруссии провели презентации для специалистов Центра и предоставили предложения и замечания по развитию электронного правительства Узбекистана.

Руслан Артамонов, аналитик дирекции по экспертно-аналитической работе Высшей школы экономики РФ: Наблюдается динамика развития электронного правительства в Узбекистане. В особенности – то, какое внимание уделяется государством предоставлению услуг в электронном виде не только госорганами гражданам, но и бизнесу, внедрению электронного документооборота. В Узбекистане свой отдельный путь по реализации открытых данных, но, с учетом близкого государственного устройства между Россией и Узбекистаном, российский опыт должен оказаться максимально полезным и приемлемым.

Открытые данные способствуют формированию рынка приложений и сервисов, функционирующих на основе таких данных. Для государства это способ повышения налогов с этого бизнеса. Также государство может сэкономить на создании собственных приложений. Кроме того, открытые данные способствуют повышению прозрачности и подотчётности деятельности органов госвласти, развитию гражданского общества через возможность контролировать и мониторить работу госорганов. Одновременно это путь интеграции государства в международное сообщество, для участия государства в глобальном международном рейтинге и информационная база для исследований.

Вторым презентовал свой доклад Юрий Мисников (PhD, эксперт UNDESA; Университет ИТМО, Санкт-Петербург), под названием *«Реинжиниринг и оцифровка бизнес-процессов для повышения онлайн-интерактивности электронных услуг (и обеспечения роста в международном рейтинге ООН)»*.

Доклады также представили эксперты ООН. По окончании всех выступлений представители госорганов задали свои вопросы специалистам и экспертам.

Московский портал открытых данных постоянно ведет работу по обновлению контента. Так, в среду он запустил сервис по поиску площадок для зимнего отдыха.

Портал был запущен 29 января 2013 года. На сегодняшний день на портале размещены более 300 дата-сетов, которые предоставлены 33 столичными департаментами. Данные разделены по 23 категориям, в числе которых образование, выборы, здравоохранение, торговля. Дата-сеты представлены как в табличном виде, так и в формате интерактивных карт. На основе данных портала создано более 30 мобильных приложений

(Костылева Т. Российские и белорусские эксперты поделились с Узбекистаном опытом в построении электронного правительства // <http://d-russia.ru/rossijskie-i-belorusskie-eksperty-podelilis-s-uzbekistanom-opytom-v-postroenii-elektronnogo-pravitelstva.html>. – 2014. – 17.12).

26 ноября 2014 года на платформе для коллективной работы над документами Madison, специально используемой для привлечения граждан к участию в государственном управлении, был выложен проект любопытного документа – «Сценарии участия американской общественности в государственном управлении» (The U.S. Public Participation Playbook, <https://mymadison.io/docs/us-public-participation-playbook>). Это первое руководство «с открытым кодом» такого рода, ставящее своей целью обмен передовым опытом и метриками эффективности, позволяющими оценивать, насколько эффективно органы исполнительной власти развёртывают программы привлечения общественности.

В «Сценариях», ведущую роль в разработке которых играет сообщество SocialGov («Социальное правительство») при Управлении общих служб правительства США (U.S. General Services Administration, GSA), основное внимание уделено трем вещам:

- контрольным спискам, в которых перечислены основные вопросы, которые следует принять во внимание при создании новой программы привлечения общественности;
- описаниям практического опыта (case studies), в которых зафиксирован опыт предыдущих успешных программ;
- метрикам – здесь можно найти предложения относительно того, как измерять успешность программ.

Рабочая группа, в которой представлено около 40 органов исполнительной власти и некоммерческих организаций, теперь обращается к общественности с просьбой помочь в доработке этого документа, описывающего, каким образом государственным органам лучше всего вовлекать своих граждан и сотрудничать с ними.

Предложение разработать подобный документ вошло в два последних проекта национального плана действий в области построения «открытого правительства», которому уделяется приоритетное внимание с момента прихода к власти администрации Президента Обамы в 2009 году. В заметке, опубликованной в конце ноября на блоге Белого дома, советники по вопросам открытого правительства Управления Белого дома по научно-технической политике Джастин Герман (Justin Herman) и Коринна Зарек (Corinna Zarek) назвали «Сценарии» «живым документом», ожидая, что заинтересованные стороны как внутри правительства, так и вне его будут пополнять публикацию новыми идеями и фактами.

Публичное обсуждение продлится до 17 декабря 2014 года, после чего полученные замечания и предложения будут проанализированы, и Рабочая группа даст на них ответ. *В январе 2015 года отредактированный*

официальный текст первичной версии «Сценариев» будет опубликован с целью его использования государственными органами и дальнейшего развития с участием общественности.

Содержание документа следующее:

1. Четко определите свои цели и проинформируйте о них.
2. Выберите подходящий формат участия общественности.
3. Выявите отдачу от участия и проинформируйте о ней.
4. Постарайтесь понять Ваших участников и заинтересованные группы.
5. Проектируйте в расчете на привлечение максимально широкого круга лиц (Design for inclusiveness).
6. Обеспечьте эффективное и своевременное оповещение.
7. Поощряйте формирование и укрепление сообществ и информационно-пропагандистскую работу с ними.
8. Расширяйте возможности участников посредством государственно-частных партнерств.
9. Предоставьте многоуровневые возможности для участия.
10. Поддерживайте эффективно реагирующие и подотчетные системы обратной связи.
11. Используйте данные как движущую силу для принятия решений.
12. Обеспечьте защиту неприкосновенности частной жизни граждан.
13. Обеспечьте прозрачное информирование о результатах и эффективности участия общественности (*США: В рамках «открытого правительства» обсуждается проект руководства по привлечению общественности к участию в государственном управлении // http://rusrim.blogspot.com/2014/12/blog-post_55.html. – 2014. – 16.12).*

В Киргизии отказ от сдачи биометрических данных лишит граждан некоторых прав, заявил министр юстиции Алмамбет Шыкмаматов:

Отказавшиеся сдавать биометрические данные не нарушат Конституцию, но в то же время не смогут проголосовать на выборах, получить справки, документы, пенсию, «потому что в этом случае человека не окажется в базе данных. Биометрия нужна не государству, а самим гражданам, чтобы получать качественные госуслуги.

Обязательность биометрической регистрации вызвала недовольство у части населения Киргизии, которая отказывается от сдачи данных. В августе Киргизия утвердила порядок биометрической регистрации граждан. Сбору, обработке и хранению в обязательном порядке подлежат цифровое графическое изображение лица (фотография); графическое строение папиллярных узоров пальцев обеих рук; собственноручная подпись.

В России проект федерального закона «О государственной биометрической регистрации в Российской Федерации» зарегистрирован и направлен председателю Госдумы. Закон описывает два варианта

биорегистрации: обязательную и добровольную. При этом в перечень лиц, подлежащих обязательной регистрации, входят практически все граждане РФ (*Костылева Т. В Киргизии отказавшиеся от сдачи биометрических данных не смогут проголосовать и получить пенсию // <http://d-russia.ru/v-kirgizii-otkazavshiesya-ot-sdachi-biometricheskix-dannyx-ne-smogut-progolosovat-i-poluchit-pensiyu.html>. – 2014. – 16.12*).

Росреестр обновил свой портал – новая версия стала удобнее для граждан, которые хотят воспользоваться электронными сервисами ведомства.

Портал оптимизирован под потребности всех категорий пользователей, представлена версия для слабовидящих.

Также для всех посетителей сайта стал доступен новый сервис «Открытые данные», позволяющий просматривать перечень опубликованных наборов открытых данных Росреестра, просматривать и скачивать паспорта опубликованных наборов открытых данных (*Росреестр представил новую версию официального портала // <http://open.gov.ru/infopotok/5511173>. – 2014. – 15.12*).

С 2015 года казахстанцы смогут в онлайн-режиме отслеживать ход исполнения судебных решений с момента начала регистрации вплоть до его завершения, рассказал заместитель министра юстиции Казахстана Бакытжан Абдирайым.

Новая автоматизированная система исполнительного производства будет взаимодействовать с 50 базами данных госорганов, что позволит судебным исполнителям оперативно решать вопросы производства – наложение и снятие арестов, запрет на выезд из территорий страны, реестр должников, определение наличия имущества у должника, блокирование выдач некоторых госуслуг должникам.

В Казахстане с недавнего времени действует институт частного судебного исполнения (ЧСИ). В этом направлении планируется увеличить количество лицензированных частных судебных исполнителей и довести их (наравне с государственными) до 1250 единиц. В настоящее время их число составляет 561. Кроме того, оптимизированы процедуры получения лицензии ЧСИ заинтересованными лицами через портал электронного правительства.

По словам замминистра, все большей популярностью у участников аукционов пользуется портал Единой электронной торговой площадки (ЕЭТП). На электронном аукционе в режиме реального времени реализуется арестованное имущество, позволяя исключить прямые контакты ее участников с организаторами аукционов.

Казахстан активно развивает электронное правительство. В начале октября республика стала местом проведения Глобального форума электронного правительства (Global e-Government Forum), который собрал экспертов, ученых, государственных деятелей в этой сфере из более чем 70

стран мира. В рейтинге ООН по развитию электронного правительства в этом году Казахстан занял 28 место среди 193 стран мира, поднявшись на 10 строчек по сравнению с 2012 годом (*Костылева Т. Казахстанцы смогут в онлайн-режиме следить за исполнением решений судов // <http://d-russia.ru/kazaxstancy-smogut-v-onlajn-rezhime-sledit-za-ispolneniem-reshenij-sudov.html>. – 2014. – 08.12*).

Исследование экономического эффекта публикации открытых данных будет проведено по заказу Департамента информационных технологий Москвы.

«В Москве сейчас функционирует более 3,5 тыс. информационных систем и ресурсов, объем содержащейся в них информации огромен. Чтобы процесс раскрытия этих массивов принес максимальный социальный и экономический эффект, необходимо определить приоритеты – что и в какой последовательности город будет раскрывать, включая это в соответствующие контракты по дальнейшему развитию каждой системы», – пояснили в Департаменте.

Исполнителю предстоит провести анализ использования открытых данных в деятельности органов власти и программных продуктах на их основе в России, а также сравнить их применение с зарубежным опытом, выявить отрасли, в которых раскрытие данных может оказывать наибольшее влияние (*В Москве проведут оценку экономического эффекта открытых данных // <http://open.gov.ru/infopotok/5511153>. – 2014. – 08.12*).

Стали известны результаты исследования, проведенного сотрудниками четырех канадских университетов – Монреаля, Лавалья, Манитобы и Гвельфа – с целью выявить эффективность соцсетей как среды общения публичных политиков с гражданами, а также популярность и характер использования правительственных онлайн-сервисов. Оно показало, что канадцы в Сети не очень-то интересуются деятельностью политиков, зато активно потребляют электронные госуслуги.

По ряду важных признаков – география, климат, плотность населения – Канада походит на Россию, и это придает дополнительный интерес результатам исследования.

Данные получены телефонным опросом 2021 человека в Канаде в период с февраля по апрель.

Согласно отчету статистического управления Канады за 2013 год, Интернетом пользуются 86% населения страны. При этом 69% канадцев имеют учетную запись в Facebook и 18% – в Twitter, но 80% из участников Twitter не пишут сообщений по месяцу и более. Twitter привлекает внимание, это эффективный инструмент информационного влияния – не в этих именно терминах, но именно такой вывод делают исследователи на основании этих данных.

Политика, однако, не слишком интересует канадцев. Только 5% пользователей Twitter тиражировали («ретвитнули») сообщения на политические темы. В Facebook этот показатель составляет 15%.

«Мы обнаружили, что канадцы тратят мало времени на Facebook или Twitter, взаимодействуя с политиками или обсуждая политику друг с другом. Важная вещь, которую они делают – это посещение правительственных веб-сайтов для того, чтобы получить информацию. Люди более заинтересованы в электронном правительстве, чем в электронной политике, они более заинтересованы в услугах и в меньшей степени заинтересованы в том, чтобы быть политически ангажированными», – цитирует канадское издание Lethbridge Herald одного из исследователей. Интернет расширяет доступ к информационным ресурсам и дает новые возможности для взаимодействия граждан, но он не усиливает их политическую мотивацию – по крайней мере, так было в 2014 году в Канаде (Майорова А. Канадский опыт: людей интересует электронное правительство, а не электронная политика // <http://d-russia.ru/kanadskij-opyt-lyudej-interesuet-elektronnoe-pravitelstvo-a-ne-elektronnaya-politika.html>. – 2014. – 08.12).

Проект Закона РК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты РК по вопросам оптимизации и автоматизации государственных услуг в социально-трудовой сфере» предусматривает получение двух госуслуг по одному обращению, сообщила заместитель министра здравоохранения и социального развития РК Светлана Жакупова на заседании Комитета по социально-культурному развитию Мажилиса Парламента РК.

Это достигается за счет совершенствования информационных систем между ГЦВП, отделами МСЭ территориальных департаментов, а также управлениями координации занятости и социальных программ. Мы, в первую очередь, снимаем административные барьеры, это альтернатива точке входа плюс к этому мы рассматриваем услуги по установлению инвалидности, это когда посредством одного заявления можно будет получить сразу 2 услуги.

Другими словами, предполагается, что с 1 января 2016 года заявитель, обратившись в отдел МСЭ, сможет получить наряду с услугой по установлению инвалидности государственное социальное пособие по инвалидности, а также специальное государственное пособие.

В целом оптимизация и автоматизация бизнес-процессов государственных услуг позволит обеспечить доступность, исключить влияние человеческого фактора при принятии решений, снизить операционные издержки и повысить качество и эффективность государственного управления.

Вместе с тем, усиление интеграции обеспечит также доступность государственных услуг в социально-трудовой сфере через центры обслуживания населения за получением 10 государственных услуг. Это

ГСП 3 вида: по инвалидности, по случаю потери кормильца и по возрасту, СГП, государственные специальные пособия по спискам 1 и 2, социальные выплаты 3 вида – на случай утраты трудоспособности, на случай потери кормильца, на случай потери работы, АСП, государственная базовая пенсионная выплата.

В свою очередь, через портал «электронного правительства» устанавливается 4 услуги. Это ГСП по возрасту, базовая пенсия, социальная выплата по потере работы (01.01 2016) и социальная выплата по уходу за ребенком (01.01.2016).

Для достижения озвученных целей и ожидаемых результатов требуется внесение поправок в 7 законов Республики Казахстан *(Кауметова И. Новый законопроект предусматривает получение двух госуслуг по одному обращению // <http://fin.zakon.kz/4672861-novuyj-zakonoproekt-predusmatrivaet.html>. – 2014. – 04.12).*

Все государственные услуги Азербайджана будут предоставляться в электронном формате до 2020 года. Об этом сообщил **министр связи и высоких технологий Азербайджана Али Аббасов**, выступая на первой научно-практической конференции «Проблемы построения электронного правительства».

В ближайшее время будет принята новая госпрограмма по развитию сферы информационно-коммуникационных технологий (ИКТ), одним из основных направлений которой станет увеличение числа предоставляемых гражданам электронных услуг. В данный момент это число составляет примерно 400 услуг от 45 государственных структур. Программа разработана Минсвязи Азербайджана, рассчитана на период 2015–2016 годов и будет работать в рамках «Национальной стратегии по развитию информационного общества в Азербайджане на 2014–2020 годы». Сейчас она проходит обсуждение в правительстве страны.

В настоящее время существует ряд важных услуг, перевод которых в электронный вид является достаточно обременительным делом, и мы должны работать над этим. В первую очередь в ходе создания электронного правительства основное внимание должно уделяться тем слоям населения, которые зачастую сталкиваются с определенными сложностями при обращении в те или иные госструктуры. Поэтому основной нашей задачей сегодня является обеспечение доступа широких слоев населения к широкополосным услугам, которые также должны развиваться.

Сегодня уже ряд услуг оказывается с использованием мобильных платформ. И на первый план выходит такое понятие как e-Gov3.0, основной целью и задачей которого является раскрытие еще более широких возможностей и доступности электронных услуг правительства для населения и бизнес-сферы. То есть речь идет о том, что каждый гражданин или какая-либо компания сможет самостоятельно формировать

услуги е-правительства и в определенном смысле оказывать эти услуги на коммерческой основе.

Кроме того, в Министерстве рассматривают вопрос использования так называемой платформы SmartGov, благодаря которой население сможет выполнять некоторые функции по управлению страной вместе с властями. В этом направлении будет осуществлен переход к новому формату электронного правительства e-Gov.3.0 (В Азербайджане все госуслуги станут электронными к 2020 году // <http://www.vestikavkaza.ru/news/V-Azerbaydzhane-vse-gosuslugi-stanut-elektronnymi-k-2020-godu.html>. – 2014. – 04.12).

Взаимодействие между федеральными органами исполнительной власти и государственными внебюджетными фондами с 1 января 2015 года должно осуществляться исключительно с использованием единого электронного сервиса – третьей версии системы межведомственного электронного взаимодействия (СМЭВ). Также запрещается самостоятельная разработка новых сервисов. Органам государственной власти субъектов Российской Федерации рекомендовано перейти на единый электронный сервис с 1 января 2017 года. Это закреплено в соответствующем Постановлении Правительства РФ №1222 от 19 ноября 2014 года «О дальнейшем развитии единой системы межведомственного электронного взаимодействия», разработанном Минкомсвязью России и опубликованном на официальном интернет-портале правовой информации.

Обновленный сервис обеспечит единый формат взаимного обмена информацией, гарантированную доставку сообщений, механизм очередей электронных сообщений, позволяющий решить проблему перегруженности популярных сервисов, увеличение размера передаваемого сообщения с 5 Мб до 1 Гб, а также интеграцию с главным удостоверяющим центром для проверки электронных подписей. Новая версия системы предполагает взаимодействие между органами власти субъектов РФ, а не только с органами власти федерального уровня, как это было ранее.

Переход на последнюю версию СМЭВ планируется начать с самых востребованных сведений. Отключение остальных уже существующих сервисов пока производиться не будет, однако запуск новых, не соответствующих требованиям, прекратится с 1 января 2015 года.

В тестовом режиме последняя версия СМЭВ уже запущена в Москве, Мордовии, Башкортостане, Татарстане, Тюменской, Ярославской, Новосибирской областях и Приморье (*Межведомственное электронное взаимодействие будет осуществляться с использованием единого электронного сервиса // http://dit.samregion.ru/press_centre/actual/5199. – 2014. – 04.12).*

Владимир Путин подписал Федеральный закон «О ратификации Протокола о внесении изменений в Соглашение о Правилах

определения страны происхождения товаров в Содружестве Независимых Государств от 20 ноября 2009 года».

Федеральный закон принят Государственной Думой 18 ноября 2014 года и одобрен Советом Федерации 26 ноября 2014 года.

Федеральным законом ратифицируется Протокол о внесении изменений в Соглашение о Правилах определения страны происхождения товаров в Содружестве Независимых Государств от 20 ноября 2009 года, подписанный в Санкт-Петербурге 20 ноября 2013 года.

Названным Протоколом предусматривается переход на электронное декларирование при экспорте и импорте товаров без представления в таможенные органы соответствующих документов на бумажных носителях (*Подписан закон о ратификации протокола об электронном декларировании товаров при экспорте и импорте в странах СНГ // <http://www.kremlin.ru/acts/47167>. – 2014. – 03.12).*

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

теоретичні питання

Ватковська М. Г. Досвід Сінгапуру щодо впровадження електронного урядування у сфері освіти [Електронний ресурс] / М. Г. Ватковська // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер. : Державне управління . – 2014. – Т. 15, Вип. 291. – С. 43–51. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znppdduu_du_2014_15_291_7.pdf.

Дульская С. Электронное правительство – насущная потребность современного государственного управления / Сильвия Дульская // Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 31 жов. 2014 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. – С. 283–284.

Магомедов А.А. Интернет и политика: кризис или новое дыхание современной демократии? / Амир Алиевич Магомедов // Власть. – 2014. – № 6. – С. 30–35.

Турчин Я. Електронна дипломатія як важлива складова зовнішньої політики держави / Ярина Турчин // Інформація, комунікація, суспільство 2014 : матеріали 3-ої Міжнародної наукової конференції ІКС-2014, 21–24 травня 2014 року, Україна, Львів, Славське / Національний університет "Львівська політехніка", Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Кафедра інформаційних систем і мереж. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 104–105.

Марковець О. В. Моделювання процесів опрацювання електронних звернень громадян до органів місцевого самоврядування за допомогою засобів GPSS на основі консолідованої інформації / О. В. Марковець, І. І. Олійник // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2014. – № 738 : Інформаційні системи та мережі. – С. 385–396. Розглянуто способи підвищення ефективності функціонування системи опрацювання електронних звернень громадян шляхом імітаційного моделювання процесів, що відбуваються всередині цієї системи, і на основі отриманих результатів моделювання прийняття управлінських рішень щодо покращення роботи системи.

Чеботарева А.А. Электронный документооборот электронного правительства: к вопросу о проблемах обеспечения прав и свобод субъектов информационного общества / Анна Александровна Чеботарева // Юридический мир. – 2014. – № 2. – С. 13–16.

Яковлев Д. Е-урядування: раціональний вибір моделі управління доби глобалізації / Денис Яковлев // Інформація, комунікація, суспільство 2014 : матеріали 3-ої Міжнародної наукової конференції ІКС-2014, 21–24 травня 2014 року, Україна, Львів, Славське / Національний університет "Львівська політехніка", Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Кафедра інформаційних систем і мереж. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 106–107.

Яковлева Л. Е-урядування: легальність та легітимність влади інформаційної доби / Лілія Яковлева // Інформація, комунікація, суспільство 2014 : матеріали 3-ої Міжнародної наукової конференції ІКС-2014, 21–24 травня 2014 року, Україна, Львів, Славське / Національний університет "Львівська політехніка", Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Кафедра інформаційних систем і мереж. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 110–111.

зарубіжний досвід

Монахов Д.Н., Прончев Г.Б. Электронное правительство как фактор инновационного развития России / Данила Никитич Монахов, Геннадий Борисович Прончев // Представительная власть – XXI век. – 2014. – № 1. – С. 4–7.

Скрипникова О. От оплаты ЖКХ до туристических маршрутов : власти намерены расширять электронный формат взаимодействия с горожанами / Оксана Скрипникова // Независимая газета. – 2014. – 29 апреля (№ 90). – С. 11.

Ирхин Ю.В. Проектирование направлений и целей развития "электронного правительства" / Ю. В. Ирхин // Социально-гуманитарные знания. – 2014. – № 1. – С. 37–54.

Тлеубердинова А.Т., Брицкая Е.Б. Состояние и развитие услуг электронного правительства в Республике Казахстан / А. Т. Тлеубердинова, Е. Б. Брицкая // Менеджмент в России и за рубежом. – 2014. – № 1. – С. 36–43.